

(správně praeceptio) není legátem, jest to jen modus dělení. Ovšem i jemu vadí zcela přiměřené učení právníků římských, že vzdá-li se dědic, v jehož prospěch praeceptio zní, dílu dědictvého jemu napadlého, zůstane mu přes to praeceptio; i hledí věc vysvětliti tak: vzdá-li se dědic dědictví, mění praeceptio svou povahu, ona přestává býti částí dílu dědictvého, a stává se odkazem ve prospěch spoludědice; opatření tedy myšleno tak: v první řadě jako společenstvo s nucenými podíly, v druhé řadě jako odkaz (351.) Nelze popřítí, že konstrukce sama je již dosti nucená. Ostatně sluší ještě uvážiti, že vlastně praeceptio pojmu dělení se přičí; pod dělbou dlužno rozuměti v první řadě ten případ, kdy na př. A i B jsou dědici ex semisse; A má obdržeti předmět *a*, ale tak, že při dělení ostatních věcí nesrovnalost tím vzniklá se vyrovná. Avšak praeceptio původní podíly alteruje! — Sám K. (361) doznává, že i Římané rozumnou argumentací mohli, pojímající praeceptio jako odkaz, dojíti k správným výsledkům vzdor předpisům o akkrescenci, t. j. kdyby byli vytkli, že akkrescence neplatně odkázaného dílu nastává jen tehdy, když neplatnost je materiální, ekonomická, nikoli tam kde neplatnost je povahy formální, takže spoludědic, v jehož prospěch praeceptio zní, to, co nemůže obdržeti jako legatář, obdrží jako dědic. Tak argumentovalo se v novějších dobách v moderním právu vždy, ač stálo se na stanovisku odkazu. Je tedy vlastně výtežek konstrukce Kohlerovy i v tomto případě dosti nepatrný. Z toho patrno, že těžiško celého učení o společenstvech s nucenými podíly, leží vzdor tomu, že článek druhý o nich κατ' ἐξοχήν pojednává, v článku prvním — ač nelze popřítí, že instituty, namnoze již jen historicky zajímavé, do nového, překvapujícího světla byly postaveny.

Krčmář.

Archiv für bürgerliches Recht, sv. 19. Otto Gierke, Handelsgesellschaft und bürgerliches Recht (114-137). Opětně příspěvek k právu společenskému I G. pokládá společnost akciovou a komanditní na akcie za osoby právnické (130 nn.). Pokud jde o společnost obchodní veřejnou a komanditní, tvrdí, že ony nejsou ani societami, ani právníckými osobami (116), nýbrž společenstvím k ruce nerozdílné. »Patrně neznamená rčení ‚k ruce nerozdílné‘ právní institut, nýbrž právní princip. Ono vypovídá o tom, jakým způsobem více osob společně zaujímá právní posici (oproti majetku). A sice praví, že více osob v právní spojitosti (Verbundenheit) má postavení právního subjektu. Tím vyjadřuje protivu k jiným principům právním, které více osobám, jakož subjektům nespojeným (unverbunden) připisují společná práva neb závazky. Právo německé zná i tento poslední princip, ale ono vytvořilo, vycházejíc z práva rodinného, pravé společenství (echte Gemeinschaft), při němž více osob je spojeno (als verbunden gesetzt), a v této spojitosti (Verbundenheit) jsou nositeli práv a závazků« (117). Co vlastně osobní spojitost má býti řečeno, jaké politické úvahy mají se k tomu pojití, zůstává mně nejasno, a konejším se nadějí, že nikoli vinou mojí. Přece není výsledkem všeho úvaha, že společníci tak pevně a vřele jsou spolu spojeni, že tato páska často byla přirovnána manželství? Že osud společníka často visí na osudu společnosti? (120.) Učí se přece všeobecně, že v struktuře jmění, v postavení jednotlivých členů k jmění tomu leží význam nerozdílné ruky, a že důvodem útvaru toho je zabrániti povolnému rozkladu komplexů majetkových před účelným rozdělením, a nyní má nejasné rčení o osobní spojitosti býti základem celého učení? Jsou nějak osobně spojeni testamentární dědici, z nichž jeden žije v Evropě a druhý v Americe? A oni jsou společníky k ruce nerozdílné (Gesammthänder) ve smyslu něm. obč. zák. Přes tento argument nepomohlo by jistě ani tvrzení, že jednota dědiců datuje se odtud, že reprezentují zůstavitele. — Pokládám tudíž i po tomto pokuse, vysvětliti právní strukturu nerozdílné ruky, za nutné trvati při tom, co bylo řečeno při recenzi výkladů Kohlerových.

Krčmář.

Fahrbücher für Dogmatik, sv. 42. — Hölder: Die Anfechtung der Ehe wegen Irrthumes über die Person. Vykládaje příslušná ustanovení

vení obč. zák. něm., podává H. některé poznámky všeobecné důležitosti. 1. Dochází zevrubným výkladem k výsledku, že t. zv. Savignyho (>nepravý<) error in corpore a in persona jest omylem v pohnutce, a že tedy t. zv. error qualitatis in personam redundans je skutečně error qualitatis. Neboť okolností, že někoho pokládám za kohos jiného, neznamená než, že jemu jisté vlastnosti připisuji, kterých nemá. Jde jen o různý druh vlastností. Vlastnosti totiž věcí, praví H. jsou buď takové, které je od jiných rozlišují (Individualisierungsmerkmale, a o takové jde při error in corpore a in persona), anebo takové, o kterých to neplatí. Než právě prvé mohou často pro individualitu věci neb osoby býti zcela lhostejny. Zakládá se tudíž na omylu mínění, že omylný předpoklad takové vlastnosti má vyšší význam, než omylný předpoklad vlastnosti jiné. — 2. Případy t. zv. zmatení i případy omylů klade H., pokud jde o úvahu civilně politickou, na roveň, vytýkáje, že rozdíl mezi nimi leží jen v tom, že při prvému je důvodem rozdílu mezi skutkem chtěným a učiněným vada fysická, při druhém vada psychická. V obou případech došlo k jinému skutku, než k onomu, jenž v době pojatého záměru jednajícímu na mysli tanul, a nečiní pro právní význam této různosti rozdílu, že on zakládá se v případě druhém na vadě určující pojetí záměru, v prvému na vadě pozdější (sběhší se při projevu záměru). — *Zitelman*: Verhältniss der örtlichen und der zeitlichen Anwendungsnormen zu einander (189—204). Pojednává o otázce sporné v německé literatuře, dlužno-li na právní poměry nastalé před tím, než německý občanský zákoník nabyl platnosti, použití kollisních norem starého či nového práva. Při rozhodnutí svém řídí se touto úvahou. Naskytne-li se soudci případ, ve kterém vystupuje na př. cizinec, musí tímto způsobem postupovati, by rozhodné právo zjistil: 1. Musí se tázati, jakého práva použití má, zda domácího či cizího (tu je mu lhostejno, zdali snad doma nebo v cizině nastala změna pozitivního práva). 2. Aby tuto otázku řešiti mohl, musí se obrátiti k zásadám vlastního práva o místních mezích zákona (k normám kollisním). 3. Stala-li se však změna v těchto kollisních normách ve spojení s ostatním materiálním právem, předstupuje před otázkou, jsou-li proň rozhodny staré či nové kollisní normy. Na to odpovídá *Zitelman* všeobecnou úvahou (str. 201—204): Nové kollisní normy budou jen na ony právní poměry použity, které, kdyby dle domácího práva měly býti posuzovány, podle nového práva domácího posuzovány být by musily; v ostatních případech platí normy staré. 4. Je-li předchozí otázka rozhodnuta, má tím soudce zjištěno, použije-li ve svém případě norem cizího či domácího práva. 5. Je-li výsledkem těchto úvah, že případ dlužno posuzovati dle domácího práva, rozhodují o tom má-li nového či starého práva domácího býti použito, normy nového práva o časových mezích zákona. Tím soudce definitivně zjistil normu materiální proň rozhodnou. — Je patrné, že úvaha není ani pro nás, vzdor cogentní povaze norem processních, bezvýznamnou.

Krčmář.

Právo obchodní.

Zarys prawa handlowego austriackiego. Napisal Dr. Antoni Górski, profesor uniwersytetu Jagiellońskiego. Tom I. Pojęcia wstępne i rzecz o osobach prawa handlowego. — Wyd. drugie rozszerzone. Kraków. Nakładem autora. 1900. (Str. XIII + 402).

Zajímavým jest sledovati rozvoj literatury rakouského práva obchodního, pokud jde o soustavná jeho vylíčení. Naši české literatuře přísluší v tom směru — možno říci — primát, a to známým velecenným dílem *Randovým* (první vydání r. 1875), kteréž jest prvním v pravdě důstojným vědeckým zpracováním moderního rakouského práva obchodního; ku starším pokusům systematického výkladu v řeči německé vydaným nelze z části pro zastara-